

UNIWERSYTET WARMIŃSKO-MAZURSKI W OLSZTYNIE

**WYDZIAŁ NAUK EKONOMICZNYCH
STUDIA PODYPLOMOWE**

MECHANIZMY FUNKCJONOWANIA STREFY EURO

Projekt realizowany z Narodowym Bankiem Polskim

w ramach programu edukacji ekonomicznej

VI edycja 2014/2015

Marta Ewa Kercher

**Zmiany w polityce spójności Unii Europejskiej na
przykładzie Polski - przyczyny, kierunki, perspektywy**

Praca końcowa

wykonana pod kierunkiem

dr. Tomasza Wierzejskiego

Olsztyn 2015

Spis treści

STRESZCZENIE	3
WSTĘP	4
1. POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ	5
1.1. ASPEKTY PRAWNE	5
1.2. SPÓJNOŚĆ - RODZAJE I CELE	7
1.3. REALIZACJA POLITYKI SPÓJNOŚCI I ZASADY JEJ FINANSOWANIA	10
2. ZMIANY W POLITYCE SPÓJNOŚCI	14
2.1. PERSPEKTYWA FINANSOWA 2007-2013.....	14
2.2. 10 LAT FUNDUSZY EUROPEJSKICH W POLSCE.....	20
2.3. PERSPEKTYWA FINANSOWA 2014 - 2020	23
2.4. PRZYCZYNY, KIERUNKI I PERSPEKTYWY ZMIAN.....	28
PODSUMOWANIE	32
BIBLIOGRAFIA	34
SPIS TABEL	36
SPIS RYSUNKÓW	36

STRESZCZENIE

Celem nadrzędnym pracy było określenie zmian w polityce spójności Unii Europejskiej. Do osiągnięcia celu posłużono się przykładem Polski. Na podstawie przeprowadzonej analizy perspektywy finansowej 2007-2013 oraz perspektywy finansowej 2014-2020 określono, jak ewoluowały kierunki polityki spójności, jakie są tego przyczyny oraz jakie mogą dalsze perspektywy zmian wobec Polski. Określono, że zmiany w polityce spójności zależą nie tylko od sytuacji społeczno-gospodarczej państw członkowskich, ale również kondycji światowej gospodarki. Obecnie polityka spójności ukierunkowana jest na terytorialne inwestycje w wydajność energetyczną, badania i innowacyjność, odnawialne źródła energii, transport, współpracę między regionami oraz wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw i szkolenia. Pośród zmian należy zwrócić uwagę na większą rolę samorządów województw oraz dwufunduszowość RPO, która pozwoli na łączenie projektów infrastrukturalnych z miękkimi. W kwestii możliwych perspektyw zmian w polityce spójności, można zakładać, że w kolejnej perspektywie finansowej wzmocni się jeszcze bardziej rola samorządów, które wykazują się skutecznością w zarządzaniu RPO. Natomiast realizowane projekty prawdopodobnie w dalszym ciągu będą się opierać na infrastrukturze technicznej, ochronie środowiska i energetyce, połączeniu sfery biznesu i nauki, innowacji oraz wspieraniu rynku pracy.

Słowa kluczowe: polityka spójności, perspektywa finansowa 2007-2013, perspektywa finansowa 2014-2020, zmiany w polityce spójności

Wstęp

Polityka spójności społeczno-gospodarczej Unii Europejskiej jest wyrazem solidarności bogatszych krajów członkowskich z krajami względnie uboższymi. Wraz z rozszerzaniem się Unii Europejskiej o państwa słabiej rozwinięte gospodarczo niż założycielska "Szóstka", solidarność ta nabierała coraz większego znaczenia. Potrzeba rozwoju polityki regionalnej była konsekwencją powstania jednolitego rynku europejskiego. Obecnie polityka spójności stanowi jeden z filarów konstrukcji Wspólnoty, obok jednolitego rynku i unii walutowej.

Istotność tej tematyki stała się motywacją do określenia zmian w polityce spójności.

W ramach pierwszego rozdziału wyjaśniono zagadnienia dotyczące pojęcia spójności, jej cele i rodzaje oraz źródła i zasady finansowania polityki spójności.

W drugiej części pracy - badawczej, przeanalizowano perspektywy finansowe 2007-2013 i 2014-2020, a także podjęto tematykę osiągnięcia ostatnich 10 lat obecności Polski w Unii Europejskiej. Na koniec podsumowano wyniki pracy w postaci przyczyn i kierunków zmian w polityce spójności Unii Europejskiej na przykładzie Polski. Rozważono także możliwe perspektywy zmian w polityce Unii Europejskiej.

Główny cel niniejszej pracy końcowej osiągnięto w toku realizowania celów szczegółowych. Pośród metod badawczych znalazły się m. in. analiza literatury przedmiotu - na początku aktów prawnych, dalej pozycji książkowych, artykułów, biuletynów i broszur informacyjnych, a także ogólnie dostępnych źródeł internetowych. W toku pracy wykorzystano także dane statystyczne oraz metody statystyczne.

1. Polityka spójności Unii Europejskiej

Polityka spójności, znana również pod pojęciem polityki regionalnej, jest reakcją na jedno z zasadniczych zamierzeń Unii Europejskiej wynikających z aktów prawa pierwotnego - Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (GRUCHMAN, MAŁUSZYŃSKA 2012, s. 293). Tytuł XVIII w całości poświęcony został tematyce spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Zharmonizowany rozwój Unii Europejskiej powinien być wypracowywany poprzez minimalizowanie dysproporcji w fazach rozwoju regionów, a także zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych. Ponadto polityka spójności stanowi jeden z filarów konstrukcji Wspólnoty, obok jednolitego rynku i unii walutowej (MURZYN 2010, s.7). Na szczególną uwagę zasługują obszary wiejskie, regiony przemian przemysłowych oraz rejony doświadczone poważnymi i trwałymi niekorzystnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi bądź demograficznymi¹.

1.1. Aspekty prawne

W wyżej wymienionych Traktatach terminu "spójność" użyto wprost. Chcąc przedstawić podstawy prawne polityki spójności należy wymienić kolejno:

- Traktat Rzymski - ustanawiający Wspólnotę Europejską z 25.03.1957 r. (wszedł w życie 01.01.1958 r.)
- Jednolity Akt Europejski (JAE) z 17.02.1986 r. (wszedł w życie 01.07.1987 r.)
- Traktat o Unii Europejskiej z 07.02.1992 r. (wszedł w życie 01.11.1993 r.)
- Traktat Amsterdamski - zmieniający Traktat O Unii Europejskiej, a także Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre wiążące się z nimi akty z 02.10.1997 r. (wszedł w życie 01.05.1999 r.)
- Traktat Nicejski - traktat zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, a także Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre wiążące się z nimi akty z 26.02.2001 r. (wszedł w życie 01.02.2003 r.)
- Traktat Lizboński - traktat zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, a także Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre wiążące się z nimi akty z 13.12.2007 r. (wszedł w życie 01.12.2009 r.)

---

¹ Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej.
http://oide.sejm.gov.pl/oide/index.php?option=com_content&view=article&id=14804&Itemid=946#3.18,
(dostęp: 08.03.2015)

Godny uwagi jest fakt, że żaden z wyżej wymienionych dokumentów nie stosuje zwrotu polityka spójności czy polityki regionalnej. Co więcej na poziomie przepisów traktatowych nie istnieje żadna definicja polityki spójności². Poniżej zaprezentowano kalendarium rozwoju polityki spójności w latach 1958 - 2020.

Rys.1. Polityka spójności Unii Europejskiej - kalendarium

Źródło: Geneza i przemiany europejskiej polityki spójności.

http://lublin.stat.gov.pl/gfx/lublin/userfiles/_public/konferencje_i_seminaria/statystyka_w_procesie_monitorowa/p_churski.pdf (dostęp: 10.04.2015)

² Geneza i przemiany europejskiej polityki spójności.

http://lublin.stat.gov.pl/gfx/lublin/userfiles/_public/konferencje_i_seminaria/statystyka_w_procesie_monitorowa/p_churski.pdf (dostęp: 10.04.2015)

Z rysunku 1 wynika, że od roku 1958 trwa nieustanny rozwój i zaawansowanie działań w ramach polityki spójności. Postęp dokonywał się poprzez powołanie zespołu działającego na polu polityki spójności w ramach Komisji Europejskiej, dostarczającego danych pochodzących z regionów. W następnej kolejności wprowadzono Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, jako reakcję na zwiększające się rozbieżności wynikające m.in. z kryzysu gospodarczego³. Następnie podjęto kroki w zakresie wprowadzenia tzw. pakietów Delorsa, będącego przewodniczącym Komisji Europejskiej. Tzw. I Pakiet miał na celu tworzenie Jednolitego Rynku (1988-1993). Natomiast Pakiet II wiązał się z reformą Wspólnej Polityki Rolnej, początkiem przemian strukturalnych, unii ekonomicznej i monetarnej (1994-1999). W międzyczasie, Traktatem o Unii Europejskiej (1993) powołano do życia Unię Europejską. Lata 2000-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020 to czas wzmożonego zintensyfikowania działań na rzecz osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej za pomocą Programów Przedakcesyjnych, a następnie kolejnych Perspektyw Finansowych.

1.2. Spójność - rodzaje i cele

Według Słownika Języka Polskiego, spójność definiuje się jako ścisłą łączność, zwartość⁴. W ujęciu Unii Europejskiej, spójność jest rozpatrywana w trzech wymiarach: gospodarczym, społecznym i terytorialnym, a dążenie do osiągnięcia zbieżności w tych wymiarach w obrębie Wspólnoty Europejskiej określane jest mianem polityki spójności.

Wymieniona jako pierwsza, spójność gospodarcza ma na celu zrównanie poziomów rozwoju gospodarczego między regionami bogatymi i biednymi. Porównanie następuje poprzez porównywanie produktu krajowego brutto na mieszkańca. Spójność społeczna ma prowadzić do zwiększenia dostępności pracy oraz zoptymalizowaniu wykorzystania zasobów ludzkich. Stopień spójności społecznej mierzony jest wskaźnikiem bezrobocia i wskaźnikiem zatrudnienia. Spójność terytorialna stanowi wsparcie i dopełnienie uprzednio wymienionych obszarów spójności (PASTUSZKA 2011, s. 180-181). Ostatnia z wymienionych, spójność terytorialna ma na celu zmniejszenie występujących barier przestrzennych oraz zrównoważenie dysproporcji rozwojowych między obszarami. Nie

---

³ Kapitał ludzki - Narodowa Strategia Spójności
<http://www.pokl.lodzkie.pl/wps/wcm/res/poklarchiwum/pl/kl/slowniczek/index.html> (dostęp: 10.04.2015)

⁴ Słownik Języka Polskiego. <http://sjp.pwn.pl/sjp/2;2523287> (dostęp: 08.03.2015)

oznacza to jednak pozbawiania regionów ich charakterystycznych cech w celu osiągnięcia spójności terytorialnej. Wręcz przeciwnie, należy tę indywidualność podkreślać i spożytkować do stworzenia sieci wzajemnych połączeń⁵.

Osiągnięcie wyżej opisanej spójności w latach 2007-2013, czyli zmniejszenie rozbieżności w rozwoju gospodarczym Unii Europejskiej, miało być zdobywane w oparciu o trzy cele:

1. Konwergencja
2. Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie
3. Europejska współpraca terytorialna (SKIBA 2014, s. 128-129).

Zgodnie z zapisami tzw. rozporządzenia ramowego - Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 "w celu zwiększenia wartości dodanej polityki spójności Wspólnoty działanie funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności powinno zostać skoncentrowane i uproszczone, a cele określone w rozporządzeniu (WE) nr 1260/1999 zdefiniowane ponownie odpowiednio jako dążenie do konwergencji państw członkowskich i regionów, konkurencyjności regionalnej i zwiększania zatrudnienia oraz europejskiej współpracy terytorialnej". Dalsze przepisy tegoż Rozporządzenia uszczegóławiają, co rozumie Ustawodawca pod pojęciami ww. celów. W związku z tym, art. 17 stanowi, że konwergencja dotyczyła opóźnionych rozwojowo państw członkowskich oraz regionów. Produkt krajowy brutto (PKB) per capita regionów objętych celem konwergencja sięga mniej niż 75% średniej unijnej. Ponadto te regiony, które dotknięte zostały efektem statystycznym wynikającym z obniżenia średniej wspólnotowej w wyniku rozszerzenia Unii, mogą korzystać z pomocy przejściowej do momentu zakończenia konwergencji. Owa pomoc przejściowa zakończyła się w roku 2013 i nie było możliwości jej przedłużenia. Te państwa członkowskie, których dochód narodowy brutto (DNB) per capita nie osiąga 90% średniej wspólnotowej, korzystać mogą z Funduszu Spójności (*Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006*). Według danych na rok 2010, w składzie 25 państw członkowskich, wstępowało 70 regionów kwalifikujących się w ramach kryterium PKB na mieszkańca. W przypadku kryterium

---

⁵ Spójność terytorialna.

http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/consultation/terco/pdf/2_national/kujawsko_pomorski.pdf
(dostęp: 08.03.2015)

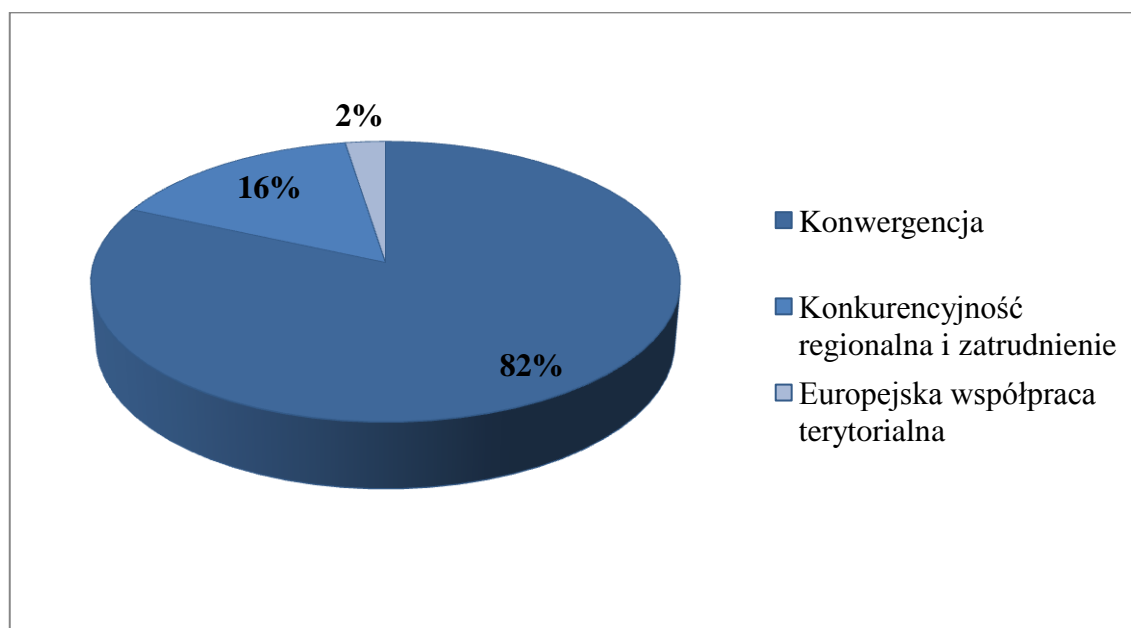

DNB na mieszkańca, 12 państw członkowskich mogło liczyć na pomoc (KOKOCIŃSKA 2010, s. 36 - 37).

Kolejny cel określony w art. 18 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, mianowicie konkurencyjność regionalna i zatrudnienie, miał być skierowany do tych obszarów Wspólnoty, które nie zostały objęte celem pierwszym, zarówno te niespełniające kryteriów związanych z wysokością PKB, jak i DNB (*Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006*).

Pomoc w ramach europejskiej współpracy terytorialnej miała być skierowana do regionów zlokalizowanych przy granicach lądowych bądź morskich, a także obszarów współpracy transnarodowej, które wiążą się z działaniami wspierającymi rozwój terytorialny i kooperację międzyregionalną, jak również wymianę doświadczeń (*Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006*).

Poniżej przedstawione zostały dane liczbowe dotyczące zasobów finansowych przeznaczonych na poszczególne cele na lata 2007-2013 (rys. 2).

Rys.2. Wydatki z budżetu Unii Europejskiej w ujęciu celowym na lata 2007-2013

Źródło: SKIBA 2014, s. 128-129

Unia Europejska przeznaczyła w latach 2007-2013 ok. 346,7 mld euro na zmniejszanie rozbieżności w zakresie rozwoju gospodarczego państw członkowskich. Z rys. 1 wynika, że na konwergencję przeznaczono 283 mld euro, co stanowi 82% ogólnej kwoty. Kolejny cel - konkurencyjność regionalna i zatrudnienie - pochłonął 55 mld euro,

a pozostała część, czyli 8,7 mld euro była wydatkowana na europejską współpracę terytorialną. Obie kwoty stanowią pozostałe 18% funduszy przeznaczonych na politykę spójności (SKIBA 2014, s. 128-129).

Ilość oraz znaczenie celów służących osiągnięciu spójności społeczno-gospodarczej w Unii ulega zmianie przy okazji zmian programowych w kolejnych okresach budżetowych. Na lata 2014-2020 określono dwa cele: konkurencyjność regionalną i zatrudnienie oraz Europejską Współpracę Terytorialną⁶.

1.3. Realizacja polityki spójności i zasady jej finansowania

Unia Europejska jest organizacją dysponującą własnym budżetem, z którego finansowane są działania mające rozwikływać wspólne problemy państw członkowskich. Wspólne realizowanie aktywnej polityki spójności jest skuteczniejsze niż działanie poszczególnych krajów. Zmniejszenie różnic w rozwoju krajów, a tym samym zwiększenie konkurencyjności wzmocni pozycję Unii Europejskiej na globalnym rynku.

Aktualna strategia wydatkowania funduszy, została określona zgodnie z dokumentem EUROPA 2020, który zastąpił obowiązujący w latach 2000-2010 dokument - Strategię Lizbońską, będącą długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego UE⁷. Tzw. Wieloletnie Ramy Finansowe, czyli plan wydawania funduszy unijnych, określany jest praktycznie raz na siedem lat⁸. Głównym składnikiem budżetu Unii Europejskiej są dochody z państw członkowskich. Obecny budżet Unii Europejskiej wynosi około 1% PKB (SKIBA 2014, s. 117). Realizacja celów wyznaczonych we wspomnianej już strategii EUROPA 2020 ma być osiągnięta za pomocą funduszy, programów i instrumentów finansowych. Tabela 1 prezentuje fundusze główne, fundusze inwestycyjne i finansowe.

---

⁶ Fundusze Europejskie

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/slownik/#CelepolitykistrukturalnejUniiEuropejskiej> (dostęp: 10.04.2015)

⁷ Fundusze Europejskie 2007-2013

<http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx> (dostęp: 10.05.2015)

⁸ Fundusze Europejskie

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/czym-sa-fundusze-europejskie/> (dostęp: 10.04.2015)

Struktura Funduszy Europejskich

Lp.	Nazwa funduszu	Główny cel	Wspierane idee
1	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	Zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju regionów Unii Europejskiej, wzmacnianie spójności gospodarczej, społecznej oraz terytorialnej	- wspieranie inwestycji produkcyjnych i infrastrukturalnych - udzielanie wsparcia małym i średnim przedsiębiorstwom
2	Europejski Fundusz Społeczny (EFS)	Walka z bezrobociem - zwiększanie możliwości zatrudnienia i kształcenia	- wspieranie regionów i grup społecznych, szczególnie tych zagrożonych ubóstwem - wspieranie młodych ludzi wkraczających na rynek pracy
3	Fundusz Spójności (FS)	Redukcja różnic gospodarczych oraz społecznych i promowanie zrównoważonego rozwoju	- inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska
4	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	Przekształcanie struktur rolnictwa oraz wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich	- odtwarzanie i ochrona ekosystemów rolniczych i leśnych - poprawa konkurencyjności oraz wzrost rentowności gospodarstwa wiejskich - transfer wiedzy oraz innowacje w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich
5	Europejski Fundusz Morski i Rybacki	Restrukturyzacja rybołówstwa państw członkowskich	- wspieranie rybaków w stosowaniu rybołówstwa zrównoważonego - wspieranie społeczności nadmorskiej w urozmaiceniu lokalnej gospodarki

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Fundusze Europejskie <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/czym-sa-fundusze-europejskie/> (dostęp: 10.04.2015), Komisja Europejska http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_pl.htm (dostęp: 10.04.2015), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020> (dostęp: 10.04.2015)

Nawiązując do tabeli 1, trzy wymienione jako pierwsze są powszechnie zaliczane do instrumentów, za pomocą których realizowana jest polityka regionalna. EFRR i EFS to typowe fundusze strukturalne kierowane do regionów spełniających odpowiednie kryteria. Natomiast FS nie jest funduszem regionalnym, a instrumentem polityki spójności, kierowanym do krajów członkowskich. W ramach Funduszy wymienionych w tabeli 1 do roku 2020 zostanie wydatkowane ponad 453 mld euro. Pozostała część budżetu na pomoc krajom członkowskim zostanie wydatkowana na realizację celów specjalnych. Cele te będą osiągnięte za pomocą dodatkowych funduszy inwestycyjnych, pośród których znajdują się:

- Fundusz Solidarności UE, który stanowi wsparcie w przypadku klęsk żywiołowych;
- Instrument Pomocy Przedakcesyjnej - zapewnia wsparcie krajom kandydującym i potencjalnym kandydatom do Unii Europejskiej.

Ponadto istnieją jeszcze cztery instrumenty finansowe: JASPERS i JASMINE, które zapewniają wsparcie techniczne w fazie przygotowań dużych projektów infrastrukturalnych, JEREMIE kierowany do małych i średnich przedsiębiorstw oraz JESSICA, który skupia się na rozwoju obszarów miejskich.

Funkcjonowanie wszystkich wymienionych wcześniej funduszy dla wszystkich państw członkowskich jest obecnie zestawione w jednym dokumencie - wspomnianej wcześniej Strategii Europa 2020. Takie rozwiązanie służy lepszej koordynacji, spójnej realizacji inwestycji oraz dostępności Funduszy.

Podstawowymi regułami rządzącymi Funduszami Europejskimi jest 7 zasad wynikających z polityki regionalnej Unii Europejskiej, wymienionych poniżej:

- 1) **zasada partnerstwa** - oznacza współpracę na każdym etapie realizacji funduszy (Komisja Europejska - władze krajowe, regionalne oraz lokalne - partnerzy gospodarczy i społeczni);
- 2) **zasada dodatkowości** (zwana także zasadą współfinansowania bądź uzupełniania) - Fundusze stanowią jedynie uzupełnienie i wzmocnienie środków finansowych, nie ich zastępstwo;
- 3) **zasada subsydiarności** (pomocniczości) - władze na wyższym szczeblu podejmują kroki, tylko gdy władze na niższym szczeblu nie mogą zrealizować skutecznie celu;
- 4) **zasada decentralizacji** - jej celem jest wzmocnienie roli samorządów regionalnych oraz lokalnych;
- 5) **zasada koncentracji** - Fundusze są przeznaczane na gruntownie sprecyzowane cele, priorytety oraz działania mające szczególny wpływ dla zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w Unii Europejskiej;
- 6) **zasada programowania** - trwałość rozwiązywania problemów może być zagwarantowana jedynie za pomocą wieloletnich programów rozwoju, zatwierdzanych przez Komisję Europejską, na podstawie partnerskiego procesu decyzyjnego;

7) **terytorialny wymiar polityki regionalnej** - wspieranie regionów związanych funkcjonalnie, co oznacza wspólne cechy społeczno - gospodarczo- przestrzenne o jednolitych celach rozwoju⁹.

---

⁹ Fundusze Europejskie <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/czym-sa-fundusze-europejskie/> (dostęp: 10.04.2015)

2. Zmiany w polityce spójności

Podjęcie tematyki zmian w polityce spójności Unii Europejskiej ma na celu określenie przyczyn zmian, ich dalsze kierunki oraz perspektywy. Tezę pracy można sformułować następująco: zmiany w polityce spójności Unii Europejskiej wynikają z sytuacji społeczno-gospodarczej kondycji krajów członkowskich Unii Europejskiej. Dla potwierdzenia tych słów, analizie poddano sytuację Polski w okresie 2007-2013 oraz 2014-2020, nakreślono różnice, obrane kierunki oraz podjęto próbę określenia dalszych perspektyw rozwoju. Badaniu poddano także osiągnięcia z okresu 2004-2006, które składają się na 10-cioletnią obecność Polski w UE.

2.1. Perspektywa finansowa 2007-2013

W latach 2007-2013 dokumentem wyznaczającym ramy wdrażania funduszy europejskich były Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO). Określały one obszary wykorzystania, priorytety oraz systemy wdrażania EFRR, EFS oraz FS. *Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej* to strategiczny cel wynikający z NSRO. Strategia w ww. dokumencie zorientowana była głównie na poprawę efektywności funkcjonowania instytucji i mechanizmów działania państwa, a także udzielanie pomocy beneficjentom, chcącym realizować projekty o największym znaczeniu dla polskiej konkurencyjności gospodarki. Miała również nastąpić koncentracja wydatkowania środków finansowych oraz wprowadzone miały być zmiany w obszarach, które rozstrzygają o konkurencyjności Polski w UE i na świecie. Obszarami tymi były: elementy infrastruktury transportowej, środowiskowej, innowacje w przedsiębiorstwach, sektorze B+R, edukacji. Zrównywanie szans rozwojowych miało następować przez zwiększanie mobilności zawodowej, społecznej oraz przestrzennej, a także dostępności do infrastruktury społecznej, technicznej i podstawowych usług publicznych (NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013, s. 40-42). Do osiągnięcia celu strategicznego określone zostały horyzontalne cele szczegółowe, które wskazuje rysunek 3.

Rys. 3. Cele szczegółowe określone przez NSRO na lata 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013, s. 40-

42

Poza wyszczególnionymi na rys. 3 celami, noszącymi znamiona działań prawnych, fiskalnych i instytucjonalnych, cele NSRO miały być realizowane przy pomocy programów operacyjnych w zarządzie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, regionalnych programów operacyjnych w zarządzie województw oraz projektów współfinansowanych z instrumentów strukturalnych, mianowicie:

- Program Infrastruktura i Środowisko (EFRR, FS);
- Program Innowacyjna Gospodarka (EFRR);
- Program Kapitał Ludzki (EFS);

- 16 programów regionalnych (EFRR);
- Program Rozwój Polski Wschodniej - EFRR;
- Program Pomoc Techniczna (EFRR)
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EFRR).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (tzw. Narodowa Strategia Spójności) w pierwszej kolejności są uzgadniane z Komisją Europejską. W kolejnym kroku na fundamencie NSRO (NSS) formowane są Programy Operacyjne, żeby w ostateczności na ich podstawie wykreować szczegółowe opisy priorytetów¹⁰.

W tabeli 2 jako pierwszy przedstawiono Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, który wspiera jedynie duże projekty, o dużym znaczeniu, czyli obejmujących więcej niż jedno województwo. Programy o mniejszych obszarach realizacji (dotyczących poszczególnych województw) mogą być finansowane z RPO. PO IiŚ duży nacisk kładzie na ochronę środowiska i ekologię, infrastrukturę techniczną, ale także finansuje projekty z dziedziny promocji kultury i nauki, zdrowia (np. ochrona zabytków, wyposażanie szkół i uczelni, modernizacja wyposażenia szpitali i wspieranie ratownictwa medycznego).

---

¹⁰ Fundusze Europejskie 2007-2013

<http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>
(dostęp: 10.05.2015)

Tabela 2

Główne założenia programów operacyjnych 2007-2013 wraz ze szczegółowym podziałem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

Program operacyjny	Cele programów operacyjnych i obszary działania	Program finansujący	Alokacja w mld €	Udział % w alokacji
Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)	Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski oraz jej regionów przez rozkwit infrastruktury technicznej przy jednoczesnej poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowania tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. <i>(energetyka, dostarczanie wody, usuwanie ścieków, usuwanie odpadów, transport, ochrona środowiska i ekologia)</i>	EFRR, FS	28,3	41,8
Innowacyjna Gospodarka (PO IG)	Wspieranie innowacyjności na poziomie krajowym i międzynarodowym.	EFRR	8,7	12,7
Kapitał Ludzki (PO KL)	Umożliwienie pełnego wykorzystywania potencjału zasobów ludzkich. <i>(wzrost poziomu zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia, zmniejszanie obszarów społecznego wykluczenia, budowa sprawnej administracji publicznej, zwiększanie spójności społecznej i terytorialnej)</i>	EFS	10	14,7
16 programów regionalnych (RPO)	Zidentyfikowanie potrzeb na poziomie województw. <i>(turystyka i promocja, edukacja i zdrowie, rozwój miast i przedsiębiorstw, społeczeństwo informacyjne)</i>	EFRR	17,3	25,4
Rozwój Polski Wschodniej (PO PRW)	Dynamizacja rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej według zasad zrównoważonego rozwoju. <i>(infrastruktura drogowa, rowerowa, internetowa, działalność naukowa i badawcza, modernizacja regionalnych oraz miejskich systemów komunikacji, promocja gospodarcza i turystyczna)</i>	EFRR	2,4	3,5
Pomoc Techniczna (PO PT)	Zapewnienie wydolnego wykonywania założeń wydatkowania środków unijnych.	EFRR	0,5	0,8
Europejska Współpraca Terytorialna (PO EWT)	Programy współpracy transgranicznej - realizowanie wraz z określonym regionem zagranicznym wspólnych inicjatyw lokalnych i regionalnych. Programy współpracy transnarodowej - realizowanie projektów polegających głównie na: opracowywaniu i wdrażaniu strategii, przygotowywaniu dokumentacji inwestycyjnej o znaczeniu ponadnarodowym oraz nowoczesnych koncepcji z zakresu transportu, rozwoju miast, wymiany doświadczeń, tworzenia sieci współpracy, a także ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Programy współpracy międzyregionalnej - realizowanie projektów z zakresu ochrony środowiska oraz wymiany doświadczeń w ramach innowacyjności i gospodarki opartej na fundamencie wiedzy.	EFRR	0,7	1,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Fundusze Europejskie 2007-2013
<http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>
(dostęp: 10.05.2015)

Kolejny Program to Innowacyjna Gospodarka, który jest skierowany do instytucji otoczenia biznesu, samych przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych, chcących wspierać firmy we wdrażaniu innowacji. Innowacyjność można podzielić na:

- produktową, czyli wytwarzanie nowego, lepszego produktu;
- procesową, czyli wytwarzanie w sposób nowocześniejszy istniejącego produktu;
- marketingową;
- organizacyjną.

Podobnie jak w przypadku PO IiŚ, PO IG realizuje te inwestycje, które wykraczają poza obszar jednego województwa. Natomiast projekty lokalne i regionalne są finansowane z RPO lub PO RPW. Zatem głównym celem PO IG jest rozwój gospodarki oparty o innowacyjne przedsiębiorstwa. Cel główny będzie osiąganym za pomocą celów szczegółowych tj. wzrost innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększanie konkurencyjności polskiej nauki oraz jej roli w rozkwicie gospodarczym, zwiększenie ilości polskich innowacyjnych produktów na rynku międzynarodowym, tworzenie trwałych miejsc pracy, zwiększenie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

PO KL ma na celu wzrost konkurencyjności gospodarki, która będzie oparta na wiedzy i przedsiębiorczości. Cel ten będzie osiąganym za pomocą projektów miękkich tzn. szkoleń, seminariów, doradztwa i programów rozwojowych. 10 priorytetów, z których składa się PO KL realizowanych będzie na poziomie centralnym i regionalnym.

16 Regionalnych Programów Operacyjnych stanowi decentralizację zarządzania procesami rozwojowymi. Dzięki nim RPO są dopasowane do potrzeb każdego województwa z osobna. Zarządy województw odgrywają kluczową rolę w przygotowaniu, zarządzaniu i wdrażaniu RPO. Ponadto odpowiadają za kwestie promocyjno-informacyjne. Mimo mnogości RPO, z których, jak już wspomniano, każdy dostosowany jest do potrzeb województwa, obszary działania są do siebie zbliżone.

PO RPW obejmuje pięć województw, mianowicie warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie i świętokrzyskie. Te tereny zostały wskazane jako słabiej rozwinięte niż reszta kraju, dlatego też dodatkowe fundusze przeznaczono na zrównanie poziomu rozwoju z uwzględnieniem stanu środowiska naturalnego. Większość, realizowanych w ramach niniejszego programu, projektów to projekty indywidualne.

Następny program jest skierowany wyłącznie do Instytucji Zarządzających, Wdrażających i Pośredniczących. Ze względu na fakt, że na nich spoczywa

odpowiedzialność przygotowania dokumentacji, naboru wniosków, ich weryfikacja oraz decyzja, kto otrzyma dotację, fundusze pozyskane z PO PT finansują usprawnianie i ułatwianie działań w tych zakresach.

Ostatni Program Operacyjny EWT zawiera w sobie wiele programów z ukierunkowaniem na wiele różnych projektów. Programy podzielono na trzy grupy: transgraniczną, transnarodową i międzyregionalną. Pierwsza z nich wyznacza współpracę pomiędzy:

1. Polską (Województwem Zachodniopomorskim), a Meklemburgią Pomorzem Przednim/ Brandenburgią;
2. Polską (Województwem Lubuskim), Brandenburgią;
3. Polską, a Saksonią;
4. Polską, a Republiką Czeską;
5. Polską, a Słowacją;
6. Polską, a Litwą.
7. Południowym Bałtykiem.

Projekty mogą charakteryzować się różnorodnością, jednak zasadą jest, że przedsięwzięcie dotyczy wspólnego przedsięwzięcia instytucji polskiej oraz zagranicznej. Ponadto projekt ma przynosić korzyści i oddziaływać na obydwie strony. Druga grupa to programy współpracy transnarodowej, pośród których wymienia się dwa obszary współpracy:

1. Region Morza Bałtyckiego - prócz Polski w programie uczestniczą: Dania, Finlandia, Litwa, Łotwa, wybrane regiony niemieckie, Szwecja oraz spoza UE wybrane regiony Białorusi i Rosji i Norwegia
2. Europa Środkowa - prócz Polski w programie uczestniczą: Austria, Czechy, Słowacja, Słowenia, Węgry, wybrane regiony niemieckie, włoskie i ukraińskie.

W ramach tego obszaru współpracy realizowane są większe projekty z zakresu ochrony środowiska, odnawiania miast, promowania rozwoju gospodarki. Do projektu przystąpić musi co najmniej trzech parterów finansujących z trzech państw - spośród, których dwa to członkowie UE z obszaru Programów Regionu Morza Bałtyckiego lub Europy Środkowej.

Trzecia grupa obejmuje swym zasięgiem 27 państw członkowskich oraz Norwegię i Szwajcarię (INTERREG IV C). W projektach uczestniczyć muszą co najmniej trzy kraje, z czego minimum dwóch jest członkami UE.

Projekty związane muszą być z innowacjami, badaniami i rozwojem technologii, przedsiębiorczością, zatrudnieniem i kwalifikacjami oraz społeczeństwem informacyjnym, bądź też środowiskiem naturalnym, unikaniem zagrożeń naturalnych i technologicznych, gospodarką wodną, odpadami, biologiczną różnorodnością, energetyką, transportem zrównoważonym, krajobrazem i dziedzictwem kulturowym.

W ramach EWT istotną rolę odgrywa zasada wyboru spośród partnerów, partnera wiodącego, czyli tego, który składa wniosek, koordynuje, zdaje raporty, otrzymuje refundacje i ponosi odpowiedzialność za projekt.

Do roku 2015 średniorocznie z tytułu realizowania NSRR wydatkowano ok. 9,5 mld euro (czyli ok. 5% PKB), a łączna suma środków to 85,6 mld euro (67,3 mld euro z budżetu Unii Europejskiej; 11,9 mld euro z krajowych środków publicznych, z czego ok. 5,93 mld euro z budżetu państwa; ok. 6,4 mld euro ze strony podmiotów prywatnych). Nakłady na politykę spójności będą harmonizowane z nakładami na Wspólną Politykę Rolną (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013) i Wspólną Politykę Rybacką (Program Operacyjny "Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013) oraz programami europejskimi w zakresie wzmocnienia konkurencyjności¹¹.

2.2. 10 lat Funduszy Europejskich w Polsce

1 maja 2004 roku był momentem przełomowym, który stanowił urzeczywistnienie długoletniej polityki zagranicznej, a także zintensyfikowanie działań rozwojowych. Członkostwo to również 10 lat niezwykle intensywnej współpracy nie tylko w aspekcie ekonomicznym, ale także politycznym i społecznym. Pośród korzyści należy wyeksponować m. in. bezgraniczny dostęp towarów i usług do rynków europejskich, co wpłynęło na zwiększenie eksportu wśród polskich firm, zwiększenie znaczenia polskiej waluty na rynkach finansowych, podniesienie standardów związanych z ochroną środowiska, współpraca transgraniczna, rozwój obszarów przygranicznych oraz łatwiejsze podróżowanie - wstąpienie do strefy Schengen.

---

¹¹ *Fundusze Europejskie 2007-2013*

<http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>
(dostęp: 10.05.2015)

Obszary działań funduszy w okresie 2004-2013

Obszar	Osiągnięcia
Rozwój przedsiębiorczości	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoczęto sprzedaż nowych towarów i usług, dzięki wsparciu udzielonemu 1400 małym i średnim przedsiębiorstwom. 2. Powyżej 9100 przedsiębiorstw uzyskało wsparcie w sferze inwestycji, a powyżej 4500 w sferze rozwoju eksportu. 3. Powstałe przedsiębiorstwa wprowadziły na rynek ok. 40 tys. nowych produktów i usług, wprowadziło 2 tys. innowacji oraz 3 tys. nowych technologii, dzięki udzielonemu im wsparciu. 4. Przedsiębiorstwa powstałe dzięki udzielonemu wsparciu, uzyskały ponad 1600 patentów, z czego ok. 1040 za granicą. 5. Dzięki realizacji programów, powyżej 700 przedsiębiorstw uzyskało wsparcie w ramach wdrożenia prac B+RT. 6. Wprowadzono prawie 1200 wyników prac badawczo-rozwojowych.
Rynek pracy i edukacja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacją zawodową zostało objętych 1,7 mln osób bez pracy. 2. Powyżej 243 tys. nowopowstałych firm założonych zostało przez osoby bezrobotne, przy pomocy bezzwrotnych dotacji. 3. Powyżej 18 tys. osób powyżej 50 roku życia założyło własną firmę z pomocą dotacji. 4. W roku 2004 liczba zatrudnionych niepełnosprawnych wynosiła 17,4%, w 2012 było to 21,4%. 5. Ze szkoleń i doradztwa zawodowego skorzystało ponad 713 tys. osób. 6. Udział w stażach i praktykach u przedsiębiorców wzięło ok. 52 tys. uczniów. 7. Naukę na kierunkach zamawianych rozpoczęło 90 tys. studentów.
Transport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbudowanych i zmodernizowanych zostało ponad 2100 km autostrad i dróg ekspresowych. 2. Zbudowanych i przebudowanych zostało 13831 km dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych. 3. Zbudowanych i zmodernizowanych zostało prawie 2300 km linii kolejowych. 4. Odsetek torów, na których pociągi mogą osiągać prędkość ponad 120 km/h zwiększył się niemalże pięciokrotnie. 5. Zakupionych zostało 2095 nowych autobusów, trolejbusów oraz tramwajów i zmodernizowano 278 jednostek taboru komunikacji miejskiej. 6. Wybudowanych zostało w sumie prawie 37 km tras trolejbusowych i 36 km nowych torów tramwajowych, a także 55 km tych tras zmodernizowano. 7. Wybudowane zostało 4 km metra wraz z węzłem komunikacyjnym oraz rozpoczęto budowę drugiej linii metra.
Bezpieczeństwo energetyczne i ochrona środowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1. Od 2012 r. udział energii odnawialnej przy produkcji energii elektrycznej wzrósł czterokrotnie od 2004 r. i osiągnął poziom 10,4%. 2. Wybudowano elektrownie wiatrowe, przy użyciu których udział wiatru jako źródła odnawialnej energii w roku 2012 osiągnął poziom 2,9%. 3. Zbudowanych i zmodernizowanych zostało 12 tys. sieci wodociągowej i ok. 36 tys. km sieci kanalizacyjnej. 4. Wybudowanych, przebudowanych oraz zmodernizowanych zostało 683 oczyszczalnie ścieków komunalnych, co wpłynęło na zwiększenie liczby obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków miast do poziomu 63.

Zródło: opracowanie własne na podstawie MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014a, s. 2- 3

W tym dziesięcioletnim okresie Polska korzystała z tzw. dwóch perspektyw finansowych. Między rokiem 2004 i 2013 uzyskane zostały fundusze w kwocie sięgającej niemal 375 mld zł (ok. 14 mld euro w perspektywie finansowej 2004-2006, ok. 67,5 mld euro w perspektywie finansowej 2007-2013). Przeszło 90% tej kwoty pochodzi z polityki spójności i Wspólnej Polityki Rolnej. Warto dodać, że otrzymane pieniądze prawie trzykrotnie przewyższyły sumę składek członkowskich. Ponadto wartym uwagi jest fakt, że Polska jest największym beneficjentem netto środków UE i aż dwukrotnie otrzymała najwięcej funduszy z polityki spójności z grona wszystkich krajów członkowskich

(MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014a, s. 1-2). W tabeli 3 zaprezentowano obszary, wobec których działanie funduszy jest najbardziej zauważalne.

Wyszczególnione zostały cztery główne obszary, w których rezultaty wykorzystania funduszy unijnych jest szczególnie istotne i dostrzegalne.

Jako pierwsza poruszona została tematyka przedsiębiorstw. Jak wykazano w tabeli 2, ów rozwój polega nie tylko na zwiększeniu liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw, jednak także na wzroście ilości innowacyjnych przedsiębiorstw oraz stwarzaniu nowych miejsc pracy. Ważnym aspektem jest też współpraca sektora prywatnego i nauki. Efektami tych działań jest funkcjonalizacja i uwspółcześnienie technologii w przedsiębiorstwach, zwielokrotnienie oferowanych usług i towarów, zwiększenie potencjału innowacyjnego oraz wielkości sprzedaży, a także poprawa bezpieczeństwa warunków pracy.

Następnie omówiono sferę rynku pracy i edukacji. Unijne fundusze wyraźnie zmobilizowały osoby w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, osoby bierne zawodowo oraz te zagrożone wykluczeniem do korzystania ze szkoleń, doradztwa zawodowego oraz dotacji. W efekcie tego, polscy pracownicy podwyższają swoje kwalifikacje, lepiej adaptują się w przypadku zmian oraz są wydajniejsi. Ułatwiony stał się również dostęp do edukacji oraz wzrosła jakość kształcenia. Kształcenie zawodowe wzbogacono o staże i praktyki, studenci zyskali nowe pracownie i wyposażenie, a ponadto niezwykle zachęcająca jest oferta kierunków zamawianych. Odbywane podczas studiów staże i szkolenia umożliwiają zdobycie doświadczenia i kwalifikacji.

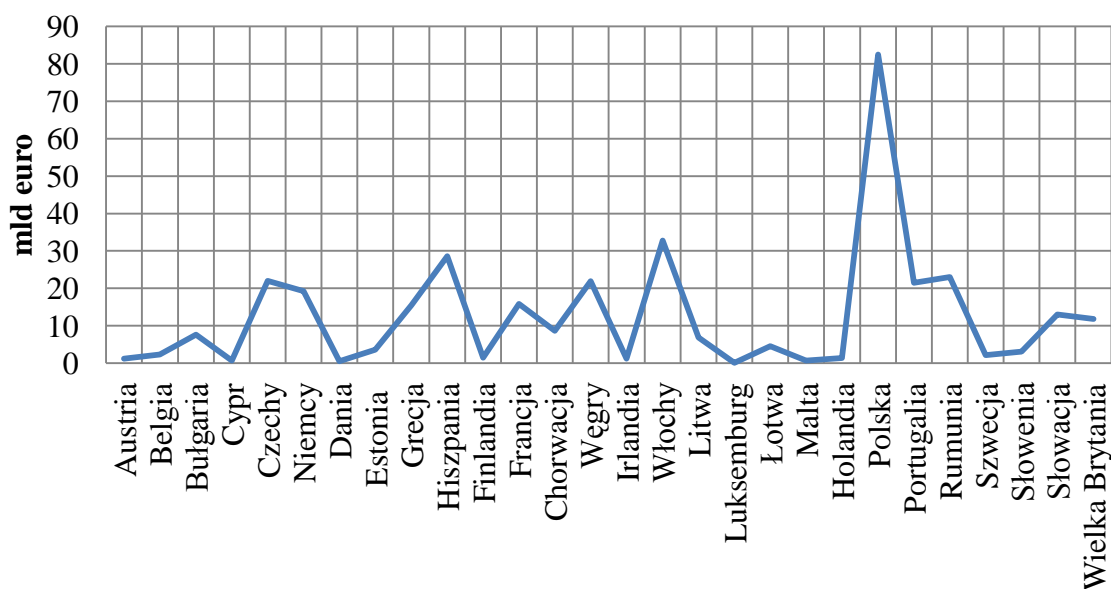
Trzeci obszar to transport. W okresie 2004-2013 infrastruktura drogowa uległa znacznemu zmodernizowaniu. Rozbudowywane są kilometry tras drogowych, kolejowych i rowerowych, a także lotniska i dworce.

Jako ostatni został omówiony temat bezpieczeństwa energetycznego i ochrony środowiska. Przystąpienie do Unii Europejskiej powiązane było z koniecznością dostosowania standardów unijnych dotyczących ochrony środowiska i infrastruktury energetycznej. Dodatkowym celem było podniesienie poprawienie bezpieczeństwa energetycznego, w związku z czym realizowano inwestycje z sektora gazowego oraz efektywności energetycznej. Ważną rolę odgrywają również projekty z zakresu energii odnawialnej, m.in. budowa elektrowni wiatrowych. Głównym efektem działań lat 2004-2013 jest jednak poprawa gospodarki wodno-ściekowej i gospodarka odpadami (MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014a, s. 2- 3).

Podsumowując 10 lat obecności Polski w Unii Europejskiej, z dwóch ubiegłych perspektyw finansowych Polska otrzymała 82 mld euro. Za te fundusze zrealizowano ponad 185 tys. projektów, z czego ok. 70 tys. przez firmy. W bilansie finansowym Polska wypada bardzo korzystnie. Otrzymywane w latach 2004-2013 środki z roku na rok wzrastały. Jak już uprzednio wspomniano, fundusze otrzymane przekraczają trzykrotnie sumę polskich składek członkowskich. Ponadto szacuje się, że 20% średniorocznego wzrostu gospodarczego to właśnie efekt inwestycji współfinansowanych z funduszy europejskich. W roku 2004 polskie PKB per capita wynosiło 50% średniej unijnej, natomiast w 2013 roku było to 70% średniego PKB UE-27 (MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014a, s. 4-5).

2.3. Perspektywa finansowa 2014 - 2020

W roku 2014-2020 UE przeznaczy na finansowanie polityki regionalnej i spójności 351,8 mld euro¹². Polsce przyznano środki w wysokości aż 82,5 mld euro, z czego prawie 40% (ponad 31 mld euro) w zarządzie samorządów województw (MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014b, s. 1). Dla porównania pozyskane fundusze pozostałych państw członkowskich przedstawiono na rys. 4.

Rys.4 Podział środków Unii Europejskiej 2014 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Dostępny budżet 2014-2020

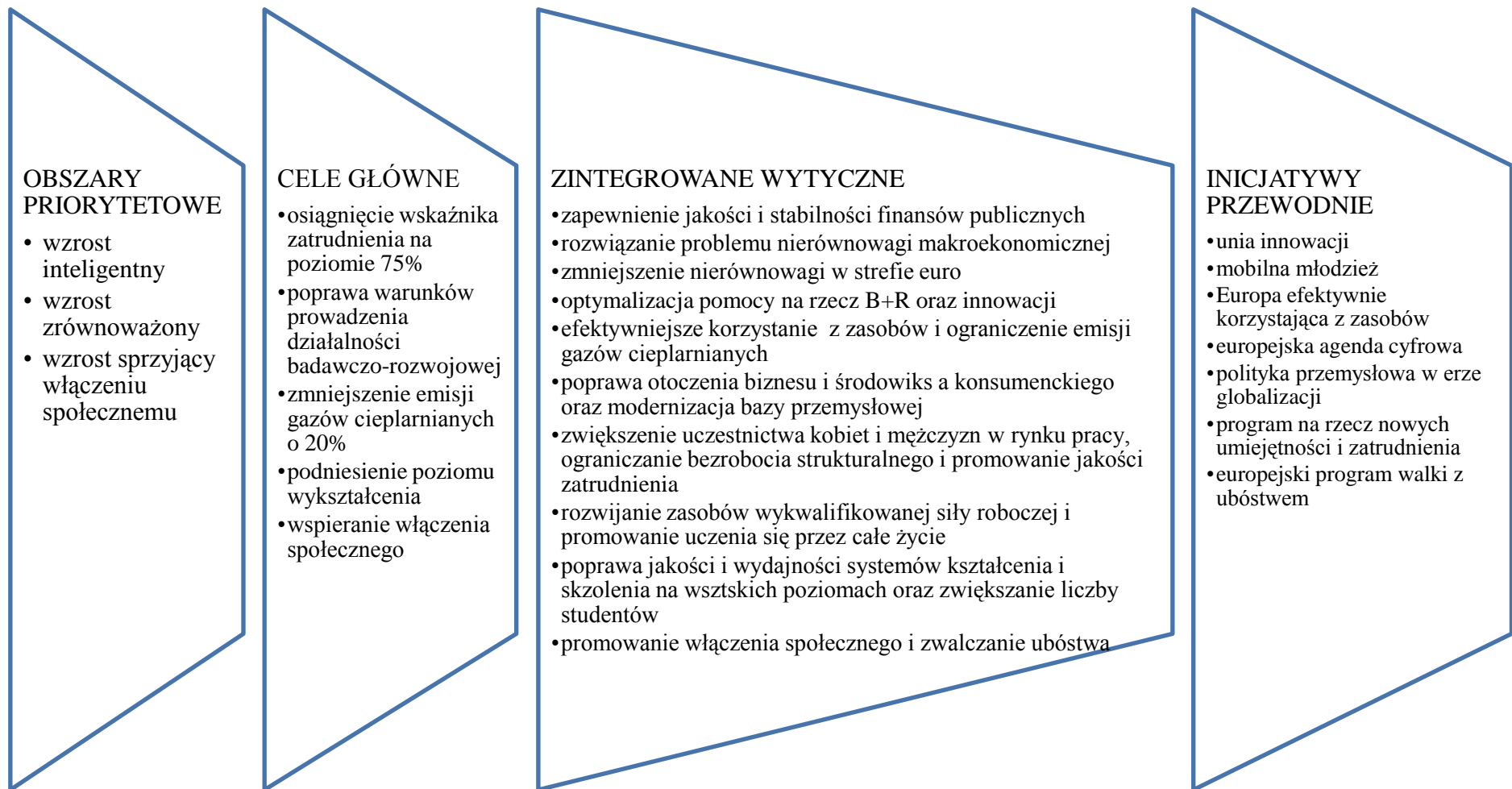
http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/atlas/ (dostęp 10.05.2015)

¹² Dostępny budżet 2014-2020 http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/funding/available-budget/

Najmniej pieniędzy do dyspozycji otrzymał Luksemburg (0,059 mld euro), Dania (0,553 mld euro) oraz Malta (0,725 mld euro). Jak już wspomniano, najwięcej funduszy otrzymała Polska, następne w kolejności są Włochy (ok. 50 mld euro mniej) i Hiszpania, która otrzymała ok. 35% wysokości polskiego dofinansowania.

Wydatkowanie środków podobnie jak w latach 2007-2013 będzie się odbywać na zasadach określonych przez Strategię Europa 2000, czyli dokumencie noszącym miano strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Określono w niej następujące elementy: 3 obszary priorytetowe, 5 celów głównych, 10 zintegrowanych wytycznych oraz 7 inicjatyw przewodnich, które zaprezentowano na rys. 5 (STRATEGIA EUROPA 2020, s. 3-9).

Rys.5. Elementy Strategii Europa 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie STRATEGIA EUROPA 2020, s. 3-9

Z uwagi na fakt, że wciąż głównym kryterium podziału funduszy jest PKB per capita, 15 województw uznane zostało za regiony w okresie przejściowym (niecałe 70% średniego poziomu UE). Jedynie województwo mazowieckie uznano za region lepiej rozwinięty, który przekroczył granicę 75% średniego poziomu UE. Poza kryterium PKB istnieje wiele innych czynników, ale zawsze jest także przedmiotem negocjacji z KE.

W perspektywie finansowej 2014-2020 Polska ponownie najwięcej zainwestuje w infrastrukturę transportową. Jednak największy wzrost wydatków wystąpi w dziedzinie wspierania innowacji i przedsiębiorców. Kontynuowane będą nakłady na ochronę środowiska, energetykę, projekty z zakresu kultury i edukacji, zatrudnienia oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu. Duże wsparcie otrzymają miasta wojewódzkie wraz z sąsiednimi gminami w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej. Inwestycje w miastach będą skupione na rewitalizacji, ekologicznym transporcie miejskim oraz gospodarce niskoemisyjnej. Poszczególne regiony mają się też skupić na wybranych przez siebie priorytetach polityki innowacyjnej. Zarówno przedsiębiorcy jak i jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z instrumentów zwrotnych, mianowicie pożyczek i kredytów.

Perspektywa finansowa 2014-2020 będzie realizowana przez 6 krajowych programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz 16 programów regionalnych w zarządzie Urzędów Marszałkowskich (tabela 4).

Główne założenia programów operacyjnych 2014-2020 wraz ze szczegółowym podziałem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

Program operacyjny	Priorytety	Środki unijne (mld euro)
Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)	gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, rozwój krajowej infrastruktury technicznej, bezpieczeństwo energetyczne	27,4
Inteligentny Rozwój (PO IR)	przedsięwzięcia z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych, biogospodarki, zdrowej żywności, jakości życia (tzw. inteligentne specjalizacje)	8,6
Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER)	poprawa polityki i działań publicznych na rzecz rynku pracy, edukacji i całej gospodarki (szczególnie w stosunku do szkolnictwa wyższego ukierunkowanego na potrzeby rozwoju), promocja innowacji społecznych i współpracy ponadnarodowej	5,4
Pomoc Techniczna (PO PT)	zapewnienie wydolnego wykonywania założeń wydatkowania środków unijnych	0,7
Polska Wschodnia (PO PW)	wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu	2,0
Polska Cyfrowa (PO PC)	zwiększenie dostępności do Internetu, stworzenie przyjaznej e-administracji, upowszechnianie wiedzy i umiejętności w zakresie użytkowania komputerów	2,2
Europejska Współpraca Terytorialna (PO EWT)	wspieranie promocji oraz realizacji projektów o charakterze międzynarodowym	0,7
16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO)	wspieranie rozwoju regionów	31,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programy krajowe <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/fundusze-europejskie-w-polsce/#Programy%20krajowe> (dostęp: 10.05.2015)

Ponownie najwięcej środków spośród krajowych programów operacyjnych przeznaczono na PO IiŚ. Nowym i drugim co do wielkości programem jest PO IR, którego zadaniem jest wspieranie projektów z zakresu innowacji. Kolejnym nowym Programem Operacyjnym jest tzw. PO WER. Jako czwarty PO wymieniono istniejący wcześniej program Pomoc Techniczna, który stanowi wsparcie dla instytucji systemu wdrażania funduszy. Dodatkowym elementem jest to, że projekty, które będą realizowane we współpracy z partnerami zagranicznymi będą dofinansowywane z PO EWT. Następnym programem jest PO PC, której głównym celem jest upowszechnienie korzystania

z komputerów. Program PW nadal obejmuje pięć województw i finansuje wspieranie innowacyjności i rozwoju badań, a także wzrost atrakcyjności inwestycyjnej ze szczególnym naciskiem na dostępność transportową. PO EWT wciąż jest złożone z trzech typów programów operacyjnych: współpracy transgranicznej (rozwój wspólnych inicjatyw lokalnych i regionalnych), współpracy transnarodowej (integracja terytorialna UE), współpraca międzyregionalna (wymiana doświadczeń i dobrych praktyk). Ponadto nadal będą realizowane programy w zakresie rolnictwa (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - 8,5 mld) i rybactwa (Program Rybactwo i Morze - 0,5 mld euro).

Poziom dofinansowania wynosi 85% dla całego kraju z wyjątkiem Mazowsza, które otrzyma dofinansowanie w wysokości 80%¹³.

2.4. Przyczyny, kierunki i perspektywy zmian

Konieczność zmian zauważono w momencie, gdy słabości europejskiej gospodarki ujawniły się podczas ostatniego kryzysu, który przyniósł załamanie gospodarcze i uwydatnił słabości strukturalne europejskich gospodarek. Strategię Lizbońską, której celem było uczynienie z unijnej gospodarki najbardziej konkurencyjnej, zrównoważonej ze zwiększoną ilością miejsc pracy. Problemy z realizacją wpłynęły na to, że po pięciu latach skoncentrowano się przede wszystkim na wzroście i zatrudnieniu. Strategia Europa 2020 jest kontynuacją wizji rozwoju. Przyjęta w 2010 roku strategia jest reakcją na wzrost konkurencyjności Stanów Zjednoczonych, Indii i Chin. Zaobserwowano również konieczność zwrócenia uwagi na zmiany klimatyczne, wyczerpujące się zasoby naturalne, starzenie się społeczeństwa, a tym samym konieczność utrzymania sektora emerytalnego. Unia Europejska jest wyrazem zaawansowanego procesu integracji gospodarczej opartej na instytucjach wolnego rynku i unii monetarnej. Dalsze znoszenie ograniczeń w zakresie jednolitego rynku wewnętrznego stanowi impuls pro wzrostowy (STRATEGIA EUROPA 2020, s. 2-3).

Na początku należy zauważyć, że zmianie uległy cele polityki Unii Europejskiej. W latach 2007-2013 była to konwergencja, regionalna konkurencyjność i zatrudnienie oraz europejska współpraca terytorialna. Natomiast na lata 2014-2020 określono dwa cele,

---

¹³ Programy krajowe

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/fundusze-europejskie-w-polsce/#Programy%20krajowe> (dostęp:10.05.2015)

mianowicie inwestowanie dla rozwoju dla wzrostu i zatrudnienia oraz europejska współpraca terytorialna¹⁴.

W celu określenia kierunków zmian porównano perspektywy finansowe 2007-2013 i 2014-2020. Na podstawie tabel 2 i 4 zauważono, że w dalszym ciągu główny nacisk kładziony jest na projekty związane z infrastrukturą techniczną, ochroną środowiska i energetyką (PO IiŚ). Ponadto fundusze europejskie mocniej niż dotychczas będą skupione na badaniach i rozwoju. Reasumując, obecnie polityka spójności ukierunkowana jest na terytorialne inwestycje w wydajność energetyczną, badania i innowacyjność, odnawialne źródła energii, transport, współpracę między regionami oraz wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw i szkolenia¹⁵.

Natomiast zwrócono uwagę, że większą rolę odgrywają samorzady województw. W latach 2007-2014 regiony miały do dyspozycji ok. 25% środków, w nowej perspektywie jest to prawie 40%. Zwiększona rola w zarządzaniu środkami unijnymi świadczy o skuteczności bezpośredniego decydowania o potrzebach województw i tzw. inteligentnych specjalizacjach. Inteligentne specjalizacje oznaczają obszary o największym potencjale. Ich rozwój może prowadzić do wzrostu konkurencyjności regionów zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym. Założono, że region najlepiej zna swoje silne strony - specyficzny potencjał, wynikający np. z lokalizacji geograficznej bądź posiadanych zasobów naturalnych. Określone zostały przez samorzady we współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami, naukowcami oraz ekspertami z zakresu gospodarki. Przykładowo województwo warmińsko-mazurskie postawiło na żywność wysokiej jakości, drewno i meblarstwo oraz ekonomię wody w ramach turystyki, hotelarstwa i przemysłu jachtowego. Pozostałe regiony w przewadze oparły swoje specjalizacje na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, biogospodarce i energetyce oraz tradycyjnych gałęziach przemysłu (np. maszynowy, metalowy).

Poza indywidualnymi specjalizacjami, w ramach RPO będą też realizowane dziedziny wspólne dla wszystkich województw tj.: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw.

---

¹⁴ Geneza i przemiany europejskiej polityki spójności.

http://lublin.stat.gov.pl/gfx/lublin/userfiles/_public/konferencje_i_seminaria/statystyka_w_procesie_monitorowa/p_churski.pdf (dostęp: 10.04.2015)

¹⁵ Priorytety KE dla polityki spójności w Polsce na lata 2014-2020
www.eastpoland.eu/userfiles/spojnosc/willak.ppt (dostęp: 10.04.2015)

Ważną zmianą jest przekroczenie przez województwo mazowieckie kryterium PKB na mieszkańca, co wiąże się z nowymi zasadami wsparcia.

Nowością dotyczącą RPO jest dwufunduszowość. W nowej perspektywie mogą one być realizowane zarówno ze środków EFRR (ponad 55% środków), ale też EFS (ponad 70% środków). Oznacza to, że RPO stały się bardziej kompleksowe, czyli powiązanie projektów infrastrukturalnych i projektów miękkich.

Szczególnie ważnym aspektem jest wspieranie działalności badawczo-rozwojowej, co prowadzi do zacieśnienia współpracy pomiędzy sektorem biznesu i nauki. Badania naukowe mają prowadzić do powstawania nowatorskich usług i produktów. W dalszym ciągu rozbudowywane będą połączenia drogowe i kolejowe, w celu zapewnienia łączności krajowych i europejskich sieci transportowych także z małymi miejscowościami.

Wyjątkowo ważna w nowej perspektywie stała się budowa gospodarki niskoemisyjnej. Obejmie ona takie przedsięwzięcia jak: modernizacja energetyczna budynków, wsparcie ekologicznego transportu publicznego, a także ukierunkowanie się na korzystanie z odnawialnych źródeł energii. Szczególna uwaga zostanie też poświęcona modernizacji sieci przesyłowych, inwestycjom prowadzącym do ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast oraz budowie tras rowerowych (MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014b, s. 1-3).

W obecnym budżecie Wspólnoty priorytetowo potraktowano wzrost gospodarczy, zatrudnienie oraz konkurencyjność. Na ten cel przyznano o wiele większe środki, ponieważ na ten cel ogólny nakład UE wzrósł się z 9% do 13% w latach 2007-2013. Obecnie mniejszą ilość środków zabezpieczono na spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną (34% wobec 36%) oraz zrównoważony wzrost i zasoby naturalne (39% wobec 42%). Ogółem na lata 2014-2020 przeznaczono niewiele mniej niż w okresie 2007-2013 (960 mld euro wobec 994 mld euro)¹⁶.

W kwestii możliwych perspektyw zmian w polityce spójności, można zakładać, że jeśli uda się pozyskać kolejne fundusze, w kolejnej perspektywie finansowej to w dalszym ciągu wzmacniać się będzie rola samorządów województw, które wykazują się skutecznością w zarządzaniu RPO. W przypadku realizowanych projektów

---

¹⁶ Wydatkowanie funduszy

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/czym-sa-fundusze-europejskie/#Na%20co%20wydawane%20s%C4%85%20fundusze?> (dostęp: 10.05.2015)

prawdopodobnie będą się one skupiać dalej na infrastrukturze technicznej, ochronie środowiska i energetyce, połączeniu sfery biznesu i nauki, innowacji oraz rynku pracy.

Podsumowanie

Do zrealizowania głównego celu, mianowicie wskazania przyczyn, kierunków i perspektyw zmian w polityce spójności w Unii Europejskiej, posłużono się przykładem Polski. Całość pracy została podzielona na dwie części: teoretyczną i praktyczną.

Część teoretyczna pracy zawiera omówienie aktów prawnych, z których wynikało zamierzenie prowadzenia polityki spójności. Następnie zaprezentowano rozwój polityki spójności. Kolejnym krokiem podczas analizy piśmiennictwa była próba zdefiniowania terminu "spójność", określenie jej rodzajów oraz celów. W dalszej części nakreślono źródła i zasady finansowania polityki spójności. Opracowanie sporządzono na podstawie analizy literatury przedmiotu - aktów prawnych, pozycji książkowych, artykułów, biuletynów i broszur informacyjnych, a także ogólnie dostępnych źródeł internetowych. Posłużono się również analizą danych statystycznych i metodami statystycznymi.

W części badawczej założono hipotezę badawczą brzmiącą następująco: zmiany w polityce spójności Unii Europejskiej wynikają z sytuacji społeczno-gospodarczej krajów członkowskich Unii Europejskiej. Rozdziały części praktycznej posłużyły do sformułowania przyczyn, kierunków i perspektyw zmian w polityce spójności na przykładzie Polski, które w dalszej części dały odpowiedź, na pytanie czy postawiona początkowo teza jest trafna czy też mija się z prawdą. Rozdział drugi poświęcony został w pierwszej części na omówienie perspektywy finansowej 2007-2013. Tam też opisane zostały cele wynikające z Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 oraz programy operacyjne. Następny podrozdział przeznaczono na opis zmagania i osiągnięć w okresie obecności Polski w Unii Europejskiej. Oczywiście kwestią jest, bez względu na bycie zwolennikiem czy też przeciwnikiem obecności Polski w UE, że od 2004 roku obraz Polski zaczął się intensywnie zmieniać. Pieniądze, które trafiły do Polski rozpoczęły ewolucję w sektorach transportu, energetyki, ochrony środowiska, zdrowia, szkolnictwa wyższego oraz kultury. W toku pracy przedstawiono następnie tzw. nową perspektywę finansową na lata 2014-2020. Wskazano kwoty przeznaczane przez Unię Europejską na politykę spójności w podziale na państwa członkowskiej. Należy tu ponownie podkreślić, że Polska spośród wszystkich państw członkowskich otrzymała najwięcej funduszy, które jednocześnie znacznie przewyższają sumę składek członkowskich. Pokrótko opisowi poddano programy operacyjne nowej perspektywy. Ostatni podrozdział podsumowuje rozważania dotyczące przyczyn, kierunków i perspektyw zmian w polityce spójności.

Pośród zmian wymieniono oddziaływanie poszczególnych gospodarek światowych na podejmowanie kierunków rozwoju w Unii Europejskiej. Natomiast porównanie sytuacji społeczno-gospodarczej Polski w trakcie 10-cioletniej obecności w Unii oraz zmian w programowaniu świadczy o wpływie państw członkowskich na politykę spójności całej Unii. Również wysokość kwot przeznaczanych na politykę spójności w ubiegłej i obecnej perspektywie oznacza, że państwa członkowskie widzą potrzebę poprawy stanu społeczno-gospodarczego państw członkowskich, mając na względzie zachodzące zmiany. Głównymi zmianami jest zwiększenie roli samorządów, dwufunduszowość RPO, która pozwoli na łączenie projektów infrastrukturalnych z miękkimi i jeszcze większy nacisk na programy z PO IiŚ oraz PO IR. Nowym programem jest PO PC, który skupia się na wprowadzeniu szerszego zastosowania komputerów w życiu codziennym. Wpieranie działalności badawczo-rozwojowej oraz budowa gospodarki niskoemisyjnej to kolejne obszary, na które nowa perspektywa kładzie nacisk. W przypadku możliwych perspektyw zmian w polityce spójności, można zakładać, że jeśli uda się pozyskać kolejne fundusze, w kolejnej perspektywie finansowej to wzmocni się rola samorządów, które wykazują się skutecznością w zarządzaniu RPO. Kwestie realizowanych projektów prawdopodobnie w dalszym ciągu będą się opierać na infrastrukturze technicznej, ochronie środowiska i energetyce, połączeniu sfery biznesu i nauki, innowacji oraz rynku pracy.

Chcąc zatem wprost odpowiedzieć na poprawność postawionej wcześniej tezy, należy ją potwierdzić. Jednakże należy też wskazać, że prócz sytuacji społeczno-gospodarczej państw członkowskich, wpływ na zmiany w polityce spójności Unii Europejskiej ma również sytuacja światowej gospodarki.

Bibliografia

GRUCHMAN B., MAŁUSZYŃSKA E. 2012. *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, wydanie IV zmienione. PWN. Warszawa

KOKOCIŃSKA K. 2010. *Polityka regionalna w Polsce i Unii Europejskiej*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Poznań

MINISTERSTWO GOSPODARKI. 2010. *KRAJOWY PROGRAM REFORM EUROPA 2020*. Warszawa

MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014. *Fundusze Europejskie w Polsce*. Biuletyn informacyjny Nr 34, czerwiec 2014 (a)

MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU 2014. *Fundusze Europejskie w Polsce*. Biuletyn informacyjny Nr 36, grudzień 2014 (b)

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO. 2007. *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013*. Warszawa

MURZYN D. 2010. *Polityka spójności Unii europejskiej a proces zmniejszania dysproporcji w rozwoju gospodarczym Polski*. Wydawnictwo C.H. Beck. Warszawa

PASTUSZKA S. 2011. *Spójność ekonomiczna, społeczna i terytorialna Unii Europejskiej - konwergencja czy dywergencja*. Biblioteka Regionalisty. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Nr 11.

ROZPORZĄDZENIE RADY (WE) nr 1083/2006z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999

SKIBA L. 2014. *Budżet Unii Europejskiej*. W: KOWALEWSKI P., TCHOREK G., GÓRSKI J. (red.) *Mechanizmy funkcjonowania strefy euro*. Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o. Warszawa

Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej.

http://oide.sejm.gov.pl/oide/index.php?option=com_content&view=article&id=14804&Itemid=946#3.18, (dostęp: 08.03.2015)

Geneza i przemiany europejskiej polityki spójności.

http://lublin.stat.gov.pl/gfx/lublin/userfiles/_public/konferencje_i_seminaria/statystyka_w_procesie_monitorowa/p_churski.pdf (dostęp: 10.04.2015)

Kapitał ludzki - Narodowa Strategia Spójności

<http://www.pokl.lodzkie.pl/wps/wcm/res/poklarchiwum/pl/kl/slowniczek/index.html> (dostęp: 10.04.2015)

Słownik Języka Polskiego

<http://sjp.pwn.pl/sjp/2;2523287> (dostęp: 08.03.2015)

Spójność terytorialna.

http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/consultation/terco/pdf/2_national/kujawsko_pomorski.pdf (dostęp: 08.03.2015)

Fundusze Europejskie

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/slownik/#CelepolitykistrukturalnejUniiEuropejskiej> (dostęp: 10.04.2015)

Fundusze Europejskie 2007-2013

<http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx> (dostęp: 10.05.2015)

Fundusze Europejskie

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/czym-sa-fundusze-europejskie/> (dostęp: 10.04.2015)

Komisja Europejska

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_pl.htm (dostęp: 10.04.2015), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020> (dostęp: 10.04.2015)

Fundusze Europejskie 2007-2013

<http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx> (dostęp: 10.05.2015)

Dostępny budżet 2014-2020

http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/funding/available-budget/

Priorytety KE dla polityki spójności w Polsce na lata 2014-2020

www.eastpoland.eu/userfiles/spojnosc/willak.ppt (dostęp: 10.04.2015)

Programy krajowe

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/fundusze-europejskie-w-polsce/#Programy%20krajowe> (dostęp: 10.05.2015)

Wydatkowanie funduszy

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/czym-sa-fundusze-europejskie/#Na%20co%20wydawane%20s%C4%85%20fundusze?> (dostęp: 10.05.2015)

Spis tabel

Tabela 1 Struktura Funduszy Europejskich.....	11
Tabela 2 Główne założenia programów operacyjnych 2007-2013 wraz ze szczegółowym podziałem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.....	17
Tabela 3 Obszary działań funduszy w okresie 2004-2013.....	21
Tabela 4 Główne założenia programów operacyjnych 2014-2020 wraz ze szczegółowym podziałem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.....	27

Spis rysunków

Rys. 1 Polityka spójności Unii Europejskiej - kalendarium.....	6
Rys. 2 Wydatki z budżetu Unii Europejskiej w ujęciu celowym na lata 2007-2013.....	9
Rys. 3 Cele szczegółowe określone przez NSRO na lata 2007-2013.....	15
Rys. 4 Podział środków Unii Europejskiej 2014 - 2020.....	23
Rys. 5 Elementy Strategii Europa 2020.....	25